

**Ny bru ved Åmot og mulig forekomst av
elvemusling i Heggelielva
Oslo kommune
Oslo og Akershus fylker 2013**

Kjell Sandaas

Naturfaglige konsulenttenester

Øvre Solåsen 9

N-1450 Nesoddtangen

Mobil 0047 950 78 010 Telefon 0047 6691 4382

E-post: kjell.sandaas@gmail.com

Tittel:

Ny bro ved Åmot og mulig forekomst av elvemusling i Heggelielva, Oslo kommune, Oslo og Akershus fylker 2013.

Forfatter(e):

Kjell Sandaas, Naturfaglige konsulenttenester

Dato: 06.08.2013

Antall sider: 6.

Rapport nr.: -

Forsidebilder: Kjell Sandaas.

Sammendrag:

Bymiljøetaten, Oslo kommune, planlegger bygging av ny veibro ved Åmot i Sørkedalen. Kjent forekomst av elvemusling i Sørkedalsvassdraget betinget undersøkelse av mulig forekomst på berørt strekning i Heggelielva. Aktuelle strekning av elva ble undersøkt ved vading og vannkikkert på gunstige forhold 14.07.2010. Muslinger ble ikke funnet.

Emneord:

Elvemusling, rødlisteart, Oslo kommune, Heggelielva.

Referanse:

Sandaas, K. 2013. Ny bro ved Åmot og mulig forekomst av elvemusling i Heggelielva, Oslo kommune, Oslo og Akershus fylker 2013. 6 sider.

Forord

Oppdragsgiver er Karl Henning Barmen, Aas-Jakobsen. Heggelielva løper sammen med Langli elva ved Åmot i Sørkedalen. Her skifter elva navn til Sørkedalselva, og nedstrøms samløpet finnes en stor bestand av elvemusling.

Jeg takker for oppdraget og håper et mulig problem er løst.

Nesodden, 06.08.2013.

Kjell Sandaas
Naturfaglige konsulenttjenester

Innledning

Åmot bro som krysser Heggelielva i Sørkedalen, er gammel og i dårlig forfatning. Ny bro planlegges av Bymiljøetaten i Oslo kommune. På grunn av en betydelig bestand av den rødlistete arten elvemusling *Margaritifera margaritifera* lenger nede i Sørkedalselva (Heggelielva og Langli elva løper sammen ved Åmot og danner Sørkedalselva), stilles krav om undersøkelse av mulig forekomst av muslinger på berørt strekning av Heggelielva.

Ny bru legges i samme område som eksisterende. Det foreslås at elva legges i rør innenfor det undersøkte område, og at også anleggsvei kan legges i dette området. Anleggsvei bygges opp med diverse masser bestående av stein og pukk/grus.

Funn og vurdering

Feltarbeidet ble gjennomført av Kjell Sandaas 14.07.2013 under gode vær- og observasjonsforhold.

I nasjonal rødliste for truede arter i Norge 2010 (Kålås m.fl.2010) er elvemuslingen *Margaritifera margaritifera* stadig oppført som sårbar (VU).

Heggelielva ble vadet både opp- og nedstrøms ca 250 m på strekningen angitt på kartet (figur 2). Bunnen ble undersøkt med vannkikkert. Substratet og vannhastighet på strekningen fra bro og oppstrøms er ideelle for elvemusling og dens obligatoriske vertsfisk, ørret *Salmo trutta*, jf. figur 1 a+b. På tilsvarende strekninger i Sørkedalselva (Sandaas og Enerud 1998, Sandaas 2007), nedstrøms, der det finnes en stor bestand av elvemusling, ville forventet tetthet av muslinger vært betydelig og sannsynligheten for å oppdage muslingene i substratet tilsvarende stor. Ingen muslinger ble funnet, men et antall ørret ble observert.

Dersom anleggsveien bygges opp av stedfremmede masser (sprengstein), bør man unngå at massene havner i elva under og etter avsluttet arbeid. Bruk av stedeagne (morene) masser vil neppe være skadelige når disse ved flom fordeles nedover i elveløpet.

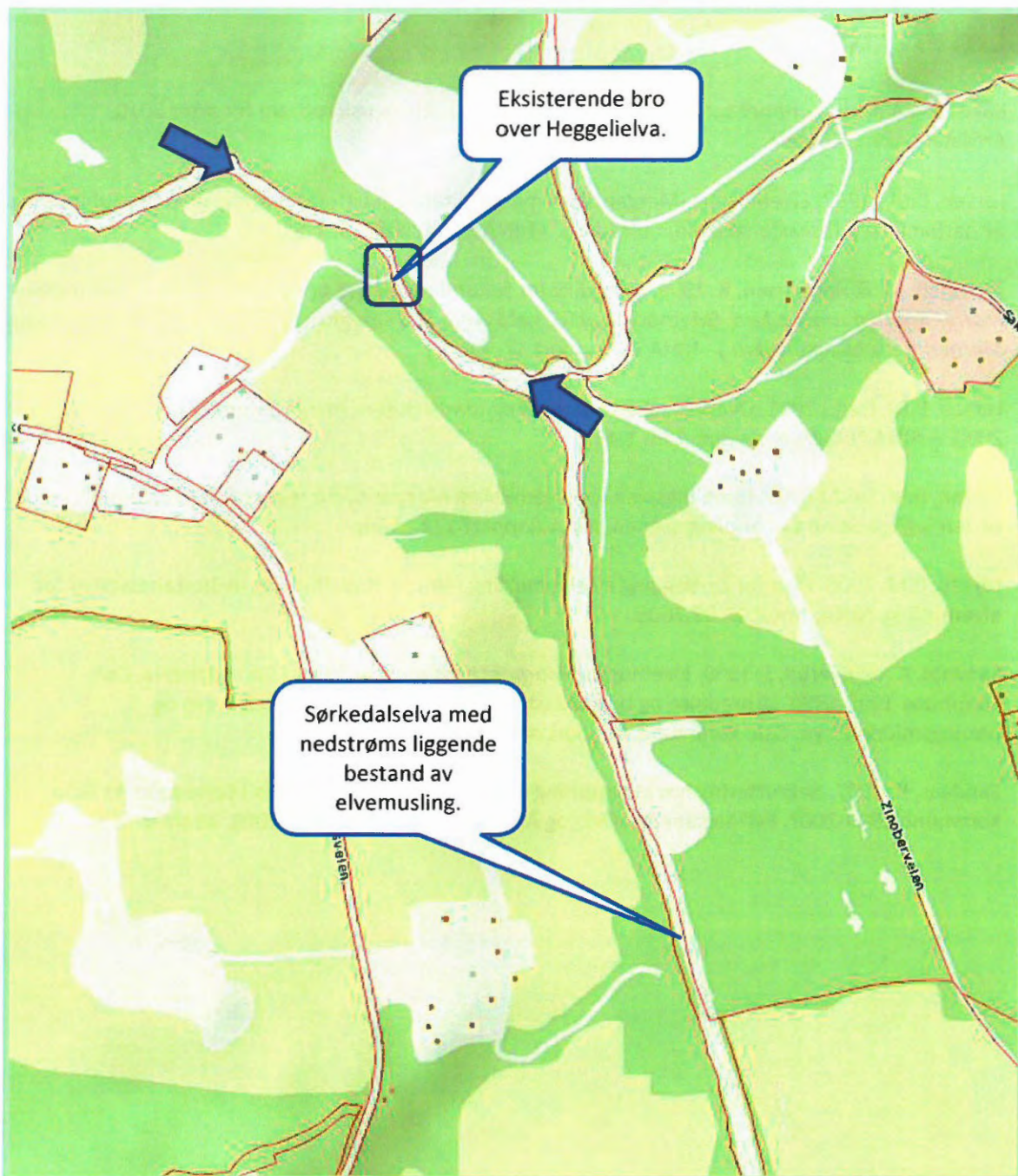

Figur 1 a og b. Heggelielva sett (til venstre) nedstrøms fra eksisterende Åmot bro, og (til høyre) sett oppstrøms fra samme sted. Foto: Kjell Sandaas 14.07.2013.

Det er lite sannsynlig at elvemuslinger forekommer på undersøkt eller berørt strekning.

Imidlertid er vannføringen i elvene i Sørkedalen et betydelig problem for muslingene nedstrøms og bestandens langsiktige overlevelse. Med svært lav minste vannføring sommerstid vil oppvarming og oksygenmangel utgjøre en betydelig risiko for dødelighet. På vinterstid vil innfrysning pga svært lav vannføring utgjøre en tilsvarende trussel. Det er viktig at minste vannføring som tar tilstrekkelig hensyn til elvemuslingene i Sørkedalselva, fastsettes.

Nedslamming som følge av inngrep i breddene og innenfor er uheldig for elvemuslingen, og det planlegges for episoder med kraftig nedbør og utspyling i anleggsperioden.

Figur 2. Undersøkellesområdet med bro og vadet strekning, ca 250 m, markert med piler.

Litteratur

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjeseth, S. (red). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artdatabanken, Norge.

Larsen, B.M., 1997. Elvemusling (*Margaritifera margaritifera* L.). Litteraturstudie med oppsummering av nasjonal og internasjonal kunnskapsstatus. - NINA-fagrapport 28: 1-51.

Larsen, B. M. & Hartvigsen, R. 1999. Metodikk for feltundersøkelser og kategorisering av elvemusling *Margaritifera margaritifera*. (Methodology for field work and categorising of freshwater pearl mussel *Margaritifera margaritifera*.) - NINA Fagrapport 37. 41 s.

Larsen, B.M. (red.) 2001. Overvåking av elvemusling *Margaritifera margaritifera* i Norge. Årsrapport 2000. – NINA Oppdragsmelding 725: 1-43.

Larsen, B.M. (red.) 2005. Handlingsplan for elvemusling *Margaritifera margaritifera* i Norge. Innspill til den faglige delen av handlingsplanen. *NINA Rapport 122.*: 33pp.

Larsen, B.M. 2006. Plan for kartlegging av elvemusling i Norge. Klassifisering av bestandsstatus for elvemusling. NINA. Notat 12.09.2006.

Sandaas, K. og Enerud, J. 1998. Elvemusling *Margaritifera margaritifera* i Sørkedalselva, Oslo kommune 1995-1998. Utbredelse og bestandsstatus. Etat for miljørettet helsevern og næringsmiddeltilsyn, Oslo kommune. Rapport nr. 12/98.

Sandaas, K. 2007. Rekruttering hos elvemusling *Margaritifera margaritifera* i Sørkedalselva Oslo kommune 1995-2007. Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Rapport nr. 1 – 2008. 28 sider.